

Europa socjalna: co Parlament robi w zakresie polityki społecznej

Od dzieciństwa aż po emeryturę – polityka społeczna jest ważna na każdym etapie naszego życia. Dowiedz się nad jakimi przepisami unijnymi pracuje obecnie Parlament.

©AP images/European Union - EP

Szeroki wachlarz wyzwań

W porównaniu z resztą świata, Europa zapewnia najwyższy poziom ochrony socjalnej i plasuje się wysoko w rankingach [jakości życia](#) i dobrobytu. Pomimo to zмага się z wieloma wyzwaniami.

Wiele państw członkowskich wciąż mocno odczuwa skutki kryzysu gospodarczego i choć w wielu z nich sytuacja się poprawiła, w obrębie UE nadal występują duże dysproporcje. [Stopa](#)

bezrobocia ogólnie maleje, lecz między państwami członkowskimi UE istnieją duże różnice.

Niski przyrost naturalny oraz starzenie się populacji stanowią kolejne wyzwania dla **stabilności systemów opieki społecznej**.

Życie zawodowe ulega zmianie z powodu innowacji technologicznych, globalizacji i rozrostu sektora usługowego. Coraz ważniejsze stają się nowe modele biznesowe w gospodarce dzielenia się, charakteryzujące się bardziej elastycznymi formami zatrudnienia

Kompetencje w polityce społecznej: UE a rządy narodowe

UE ma **ograniczone kompetencje** w zakresie spraw społecznych, ponieważ większość z nich należy do rządów narodowych.

Odpowiedzialność za zatrudnienie i politykę społeczną **spoczywa przede wszystkim na państwach członkowskich** oraz ich rządach. Oznacza to, że to rządy narodowe, a nie UE, decydują o takich sprawach jak przepisy dotyczące wynagrodzeń, w tym płacy minimalnej, rola rokowań zbiorowych, system emerytalny i wiek emerytalny oraz świadczenia dla bezrobotnych.

Pomimo to, z biegiem lat w procesie integracji europejskiej **UE rozwinęła wymiar socjalny** i stworzyła szereg instrumentów w sektorze społecznym. Należą do nich przepisy unijne, fundusze oraz narzędzia, które mają na celu lepsze koordynowanie i monitorowanie narodowych strategii politycznych. UE zachęca też państwa członkowskie do dzielenia się najlepszymi praktykami w zakresie takich kwestii jak włączenie społeczne, ubóstwo i systemy emerytalne.

Już traktaty rzymskie z 1957 r. zawierały podstawowe zasady, jakimi są **równa płaca dla kobiet i mężczyzn** czy **swoboda przemieszczania się pracowników** w obrębie UE. Aby umożliwić mobilność, przyjęto dodatkowe zapisy, w tym przepisy o wzajemnym uznawaniu dyplomów, gwarancje opieki medycznej za granicą oraz zabezpieczenie nabytych praw emerytalnych.

Ponadto istnieją unijne przepisy dotyczące **warunków zatrudnienia**, m.in. czasu pracy czy pracy w niepełnym wymiarze godzin, jak również przepisy przeciwdziałające dyskryminacji w miejscu pracy i zapewniające bezpieczeństwo i zdrowie pracowników.

UE dopełnia działania państw członkowskich i wspiera je w ich wysiłkach na rzecz organizacji opieki zdrowotnej i poprawy zdrowia Europejczyków poprzez finansowanie i ustawodawstwo dotyczące szerokiego zakresu tematów, takich jak produkty i usługi zdrowotne, bezpieczna żywność, zwalczanie chorób, czyste powietrze lub zdrowe miejsca pracy.

W listopadzie 2017 r. Parlament Europejski, Rada i Komisja proklamowały **Europejski filar praw socjalnych**, aby zapewnić obywatelom nowe i skuteczniejsze prawa oraz wesprzeć

sprawiedliwe i sprawnie działające rynki pracy i systemy opieki społecznej. Filar oparty jest na 20 głównych zasadach i zawiera szereg inicjatyw (prawnych) w trzech głównych obszarach: równe szanse i dostęp do zatrudnienia; uczciwe warunki pracy; oraz odpowiednia i zrównoważona ochrona socjalna.

Od pierwszych etapów integracji europejskiej Parlament Europejski często wzywał do prowadzenia aktywniejszej polityki w kwestiach społecznych oraz popierał wnioski Komisji w tym zakresie.

Prawa socjalne dla Europejczyków pracujących za granicą

Unijna [koordynacja zabezpieczenia społecznego](#) przewiduje przepisy gwarantujące, że obywatele nie utracą ochrony socjalnej po przeniesieniu się do innego państwa członkowskiego UE.

W 2019 r. Parlament zatwierdził ustanowienie [Europejskiego Urzędu ds. Pracy](#), aby zapewnić sprawiedliwe i proste stosowanie przepisów unijnych dotyczących mobilności pracowników i koordynacji zabezpieczenia społecznego.

Natomiast w 2018 r. Parlament przyjął nowe przepisy dotyczące [delegowania pracowników](#), aby zapewnić równe wynagrodzenie za tę samą pracę w tym samym miejscu.

Wsparcie dla bezrobotnych i młodzieży

Utworzony w 1957 r. [Europejski Fundusz Społeczny](#) jest głównym narzędziem UE służącym promowaniu zatrudnienia i włączenia społecznego. Fundusz pomógł milionom ludzi nabyć nowe umiejętności i znaleźć pracę. Posłowie pracują nad nową udoskonaloną wersją funduszu, który będzie szczególnie uwzględniał dzieci i młodzież w UE. Europejski Fundusz Społeczny Plus połączy w sobie szereg istniejących funduszy i programów, zapewniając bardziej ukierunkowane i zintegrowane wsparcie.

Video

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/esf-streamlining-the-european-social-fund_N01-PUB-181205-SOCI_ev

[Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji](#) wspiera pracowników, którzy zostają bez pracy w wyniku zmieniających się tendencji w gospodarce światowej, na przykład gdy duże firmy zamykają zakłady lub przenoszą produkcję poza UE. Posłowie pracują obecnie nad nowymi przepisami na okres po 2020 r., które uczynią fundusz bardziej dostępnym i dostosowanym do wyzwań związanych z cyfryzacją i zmianami środowiskowymi.

[Europejski Portal Mobilności Zawodowej](#) (EURES) to sieć mobilności zawodowej, która dostarcza informacje i wskazówki oraz świadczy usługi rekrutacji/pośrednictwa pracy dla pracodawców oraz osób szukających zatrudnienia.

W celu zwalczania bezrobocia młodzieży państwa członkowskie UE postanowiły w 2013 r. uruchomić [gwarancję dla młodzieży](#) – inicjatywę unijną, w której ramach zapewnia się wszystkim osobom w wieku do 25 lat dobrej jakości ofertę zatrudnienia, dalszego kształcenia się, przygotowania zawodowego lub stażu w ciągu czterech miesięcy od uzyskania statusu bezrobotnego lub zakończenia formalnego kształcenia.

Zainaugurowany w 2016 r. Europejski Korpus Solidarności ma na celu stworzenie młodym ludziom możliwości podjęcia wolontariatu lub pracy w ramach projektów przynoszących korzyści społecznościom i ludności w całej Europie.

[Dowiedz się więcej o działaniach UE w walce z bezrobociem, zwłaszcza z bezrobociem wśród młodzieży](#)

▶ **Europejski Korpus Solidarności**
https://multimedia.europarl.europa.eu/en/video/v_N01-PUB-180716-SOLI

Warunki pracy

UE chce mieć pewność, że standard życia wszystkich pracowników jest godny. We wrześniu 2022 r. posłowie i posłanki przyjęli nowe przepisy mające zapewnić [odpowiedni poziom krajowych płac minimalnych](#).

W 2019 r., Parlament Europejski zatwierdził przepisy wprowadzające nowe minimalne prawa w zakresie warunków pracy, chroniące wszystkich pracowników w UE, w tym osoby zatrudnione

na podstawie nietradycyjnych umów o pracę oraz pracujące w niestandardowych zawodach, jak np. pracownicy sektora prac dorywczych, nazywanego również ekonomią gig.

Coraz więcej osób pracuje dla poplatformach cyfrowych, gdzie granica między samozatrudnieniem a niepewną pracą bez ochrony socjalnej jest cienka. Posłowie pracują nad przepisami dla [prawidłowego określania statusu zatrudnienia pracowników platform internetowych](#), aby chronić ich prawa.

W czasie pandemii Covid-19 wiele osób pracowało z domu; w połączeniu z rozwojem cyfrowych narzędzi pracy zatarła różnicę między życiem zawodowym a prywatnym. Posłowie do PE naciskają na stworzenie jasnych zasad, które wzmocniłyby podstawowe prawo pracowników do „rozłączenia się” poza godzinami pracy.

Posłowie regularnie aktualizują przepisy unijne dotyczące [ochrony pracowników w miejscu pracy](#), np. przez ustalenie bardziej restrykcyjnych dopuszczalnych wartości narażenia na działanie szkodliwych substancji chemicznych w pracy.

[Dowiedz się więcej o tym, jak UE dba o prawa pracownicze i warunki pracy](#)

Równowaga płci

UE przyjęła przepisy i wydaje zalecenia oraz dobre praktyki w celu zmniejszania nierówności w traktowaniu płci - w pracy, w polityce lub w innych obszarach. Parlament Europejski oraz jego stała [Komisja Praw Kobiet i Równouprawnień](#) zawsze zdecydowanie występuje w tej sprawie i co roku podnosi świadomość na ten temat, organizując wydarzenia z okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet.

Posłowie chcą również zapewnić równowagę między życiem zawodowym a prywatnym. W 2019 r. przyjęli nowe przepisy ułatwiające godzenie pracy i życia prywatnego oraz wzmacniające prawa rodziców i opiekunów.

Parlament Europejski wielokrotnie zwracał się do Komisji Europejskiej aby zaproponowała środki, które ograniczą różnicowanie wynagrodzeń i emerytur ze względu na płeć.

W swoich rezolucjach Parlament zwraca również uwagę na potrzebę zwalczania szczególnych form przemocy wobec kobiet, takich jak molestowanie seksualne lub nękanie w internecie (cyberstalking), oraz zwiększania spójności polityk dotyczących równości płci i innych polityk, takich jak handlowa, rozwojowa lub migracyjna.

Parlament jest zwolennikiem równej reprezentacji kobiet i mężczyzn w procesie decyzyjnym - w obecnej, dziewiątej kadencji Parlamentu jest więcej [kobiet na wysokich stanowiskach](#) niż w poprzedniej: 8 kobiet wiceprzewodniczących PE i 12 przewodniczących komisji parlamentarnych.

[Przeczytaj więcej o tym, jak Parlament walczy o równość płci w UE oraz jak UE walczy z przemocą ze względu na płeć](#)

Poprawa zdrowia publicznego

UE kontroluje **dopuszczanie do obrotu i klasyfikację leków** za pośrednictwem [europejskiej sieci regulacyjnej w dziedzinie leków](#). Po wprowadzeniu na rynek, bezpieczeństwo tych produktów jest nadal monitorowane.

Prawodawstwo UE określa **minimalne wymagania w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa w miejscu pracy**: przepisy dotyczą użytkowania sprzętu, ochrony kobiet w ciąży i młodych pracowników, narażenia na określone substancje, jak np. czynniki rakotwórcze i wywołujące mutacje.

UE ma również przepisy gwarantujące wysoki poziom bezpieczeństwa na wszystkich etapach **procesu produkcji i dystrybucji żywności**.

W 2018 r. przyjęto nowe rozporządzenie w sprawie weterynaryjnych produktów leczniczych, aby **ograniczyć stosowanie antybiotyków** w rolnictwie i powstrzymać przenoszenie się oporności ze zwierząt na ludzi.

Obywatele UE mogą też bardziej bezpiecznie się kąpać - dyrektywa dotycząca wody w kąpieliskach nakłada na państwa członkowskie obowiązek monitorowania jej pod kątem obecności bakterii.

Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ) zapewnia obywatelom UE dostęp do medycznie niezbędnej opieki zdrowotnej świadczonej przez państwo podczas tymczasowego pobytu we wszystkich krajach UE.

[Przeczytaj więcej o działaniach UE w zakresie zdrowia publicznego](#)

Integrujący rynek pracy

Parlament zaproponował zbiór środków w celu zapewnienia sprawnego powrotu na rynek pracy ze zwolnienia lekarskiego oraz w celu lepszego włączania osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych na rynek pracy.

Eurodeputowani zatwierdzili również w 2019 r. **Europejski akt w sprawie dostępności**, aby ułatwić osobom starszym i niepełnosprawnym w całej UE korzystanie z wielu produktów codziennego użytku oraz kluczowych usług, takich jak smartfony, komputery lub bankomaty.

Wideo

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/european-accessibility-act-better-access-for-the-disabled_N01-PUB-190304-ACCE_ev

Więcej informacji

[Komisja Europejska: dokument dotyczący społecznego wymiaru Europy \(26 kwietnia 2017 r.\)](#)

[Nota informacyjna](#)

[Briefing w sprawie Europejskiego filaru praw socjalnych](#)

[Podcast: Europejski filar praw socjalnych na rzecz bardziej socjalnej Europy](#)

[Noty tematyczne:](#)

[Walka z ubóstwem, wykluczeniem społecznym i dyskryminacją](#)